

ALBIŢA

REVISTA ENCICLOPEDICA POPULARA

APARE ÎN FIE-CARE DUMINICĂ

Abonament, pe an: în țară	Lei	5
„ „ „ străinătate „	„	8
Un număr	„	15 bani.

SUMAR:

Gh. Adamescu, 24 Ianuarie. — M. Cogălniceanu, Discurs la alegerea lui Cuza în Moldova. — Vasile Boerescu, Cuvînt pentru unire. — G. Missail, Costache Negri. — I. N. Ciocan, Povestea lui Dragoș și a Bourului. — Un prieten al Românilor, Frate Române. — Econ. G. C. Drăgănescu, Predică la Duminica Vameșului și a Fariseului. — Petre Petrescu, Poiana Tigăncii. — Manole, Laptele. — Magniel și Radianu, Plantarea richitel. — Cât timp se cere pentru mistuire. — C. Pop.-Tuzoă, Sfaturi practice. — N. O. Popovici-Lupa, Manual de agricultură rațională de dr. G. Maior — Adrese către redacție. — Informațiuni.

Ilustrațiuni: Cuza. — Mihail Cogălniceanu. — Vasile Boerescu. — Costache Negri. — Plantator pentru richită.

24 IANUARIE

Dina de 24 Ianuarie este una din datele mărețe ale istoriei noastre: cea mai importantă din secolul nostru, fiind că în anul 1859, în această zi, Româniș au realizat visul unirii, alegînd un singur Domn, măcar-că cele mai multe din puterile Europei se împotriviău la acesta și doriau ca țările să rămăie despărțite.

Ne facem deci o datorie sfîntă de a o sərbători, reamintind împrejurările de căpetenie de atunci, reproducînd câte-vă din cuvîntările rostite în acele momente vrednice de vecinică aducere aminte și înfățișînd chipul câtor-va dintre fruntașii unirii.

Ideia unirii ia între Româniș o formă hotărîtă la 1848, căci în programa revoluționarilor de la 48 intră și unirea.

De aci încolo ideia ia întindere și mai mare. Fie-care patriot se crede dator s'o propage în tôte chipurile și peste puțin se formeză chiar o societate la Iași, care aveă să

lucreze pentru această chieștiune. Intemeierea acestei societăți se face la o vie de la marginea orașului, sub un castan și cu acest prilej Alexandri scrie acest jurămint în versuri :

Sub acest măreț castan
 Noi jurăm toți în frăție
 Ca de ași să nu mai fie
 Nici Valah nici Moldovean ;
 Ci să fim numai Români
 Intr'un gând, într'o unire,
 Și să ne dăm mâni cu mâni
 Pentru-a țării fericire.

Să vedem însă cari sînt împrejurările politice, cari dau Românilor prilej să lupte pe față pentru unire.

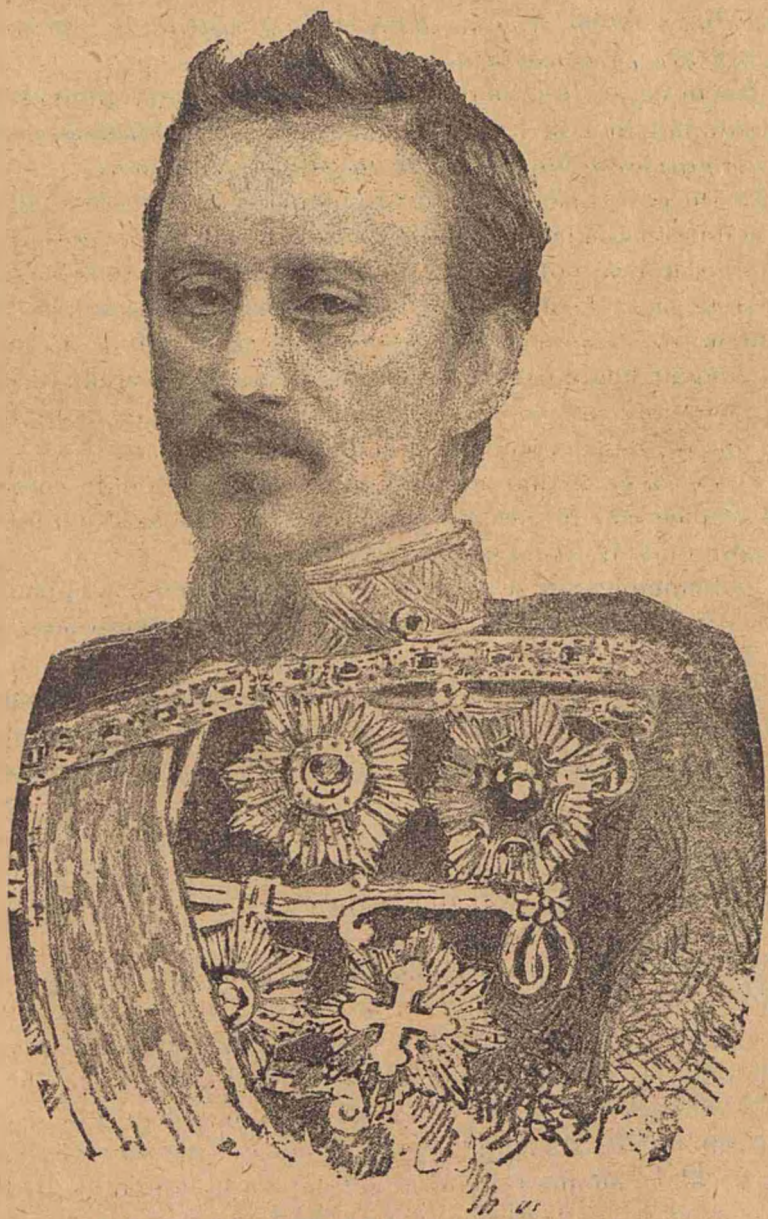
Pe la începutul anului 1853 Rusia trimite un ambasador la Constantinopol, ca să se înțelgă cu Turcia în privința drepturilor creștinilor din împărăția lui Mohamed. După lungi desbateri n'au putut ajunge la înțelegere și guvernul rus supărat a chieșmat înapoi pe trimișii sei pe lângă Pörtă ; relațiile între aceste două state se înterup și Rușii ocupă principatele române *ca zălog* pînă li se vor îndeplini cererile. Turcia protesteză împotriva acestei purtări ciudate. Neînțelegerile se măresc, mai ales că se amestecă și diplomații celorlalte state europene, și în 1854 Turcia, aliată cu Franța și cu Anglia, declară războiul Rusiei. La această alianță se alipește și Sardinia, ba chiar și Austria, dar această nu trimite oștire în Rusia, ci ocupă și ea principatele, dîcînd că le apără de Ruși. Ce fericire pe țerile năstre să aibă pe spinare două oștiri străine!

Puterile aliate atacă Crimeia, de aceea războiul s'a numit al *Crimeei*. La începutul anului 1856, cãdînd cetatea Sevastopol, Rușii se arată dispuși să încheie pace.

Pacea se stabilește definitiv în Martie 1856 prin tractatul de la Paris.

În acest tractat sînt articole de o mare însemnătate pentru Români. Printr'unul ni se înapoiază trei județe din Basarabia, pe care o luase Rușii la 1812 ; prin altul se hotărășce a se chieșmă adunări *ad-hoc* în fie-care principat ca să spuie cum vor să întemeieze țara.

Aceste divanuri *ad-hoc* se adună în anul 1857 și voteză următoarele puncte :

Alexandru Ión I Cuza.

1) *Unirea principatelor*; 2) *Domn străin ereditar dintr'o familie domnitore din Europa*; 3) *Garanția puterilor*; 4) *Guvern constituțional reprezentativ*.

După ce se închid divanurile, reprezentații puterilor se adună din nou la Paris ca să încheie *Convênțiunea pentru organizarea definitivă a Principatelor române*.

De ce fusese chemate divanurile? Ca să se rostescă în privința întocmirii țărilor și în special în privința *unirii*. Acum unirea eră votată. Datoria diplomaților ar fi fost să o admită și să facă un singur stat. Eî fac din contra; iau din nou în desbatere întrebarea acésta și ajung la învoială, — chiar Franța, care mai nainte declarase că vrea unirea Principatelor *cu ori-ce preț*, se împacă, — ajung la învoială să nu primescă nici unirea, nici Domnul străin.

Pe când Româniî așteptau cu mare nădejde ca fericirea se pice ca din cer din Congres, ved că în locul unirii într'un singur stat, Convênțiunea declară:

Principatele vor fi *unite*, dar *sub doi Domni* puși sub suzeranitatea Porții și sub garanția puterilor contractante. (Art. 1, 2). Va să dică: visul unirii dispăruse.

Nu intră în subiect a vorbi și de cele-lalte dispozițiuni ale convênțiunii; am vedé atunci ce principii reacționare au luat locul fraselor frumoșe întrebuintate mai nainte de diplomați.

Iată dar ce a făcut diplomația europénă pentru unirea Principatelor: ne-a dat doi prinți!

Cine a făcut decî unirea?

Au făcut-o membrii partidului național din Moldova, cari au renunțat la candidaturile lor și s'au învoit să alégă pe Alexandru Cuza. Au făcut-o deputații adunării electivé din Bucuresci, cari au ascultat acele celebre cuvinte ale lui *Vasile Boțerescu*: «Pentru ce ne numim noi și voi? Au nu sîntem toți Români? De ce să nu dicem *noi Români*? Eî, în acele momente când candidatura la domnie a lui Bibescu sau a lui Știrbei eră să reușescă, fiind că aceștia întrebuintau tóte mijlócele, și-au uitat ambițiunile și urile personale și unde cu un moment mai nainte erau divizați în două, îndată votară în unanimitate pe *Alexandru Cuza, Domnul Moldoviî*.

«Incă nu se sfîrșise cuvîntul lui Boerescu, dice o gazetă din timp, și lacrimile curgeau mai din toți ochii. Prințul Di-

mitrie Ghica — care în ajun făcuse această propunere între amici — se sculă și dîse ca inspirat, cu șirōie de lacrimi: *Acastă idee îmi veni fraților în acel moment critic de ieri când poporul cu oștirea erau la așa pușină distanță, când un sânge de frați eră aprōpe să se verse. Să ne dăm mâna, să fim frați și să nu tragem asupra-ne blestemele posterității.*»

Negreșit că puterile europene, cari nu se gîndise la așa ceva, rămaseră surprinse. Discutară mult, dar fură nevoite a se plecă în fața faptului împlinit.

Ast-fel Europa aprobă actul de la 24 Ianuarie 1859.

Gheorghe Adamescu.

Discurs la alegerea lui Cuza în Moldova

ROSTIT DE

Mihail Cogălniceanu.

Măria Ta!

După o sută cincî-deci și patru de ani de umilire și degradare națională, Moldova a intrat în vechiul său drept, consfințit prin capitulațiile sale, dreptul de a-și alege pe capul său, pe Domnul.

Prin înălțarea Ta pe tronul lui Ștefan cel Mare s'a reînălțat însăși naționalitatea română. Alegendu-te de capul său, neamul nostru a voit să împlinască o veche datorie către familia Ta, a voit să răsplătescă sângele strămoșilor Tei, versat pentru libertățile publice.(1)

Alegendu-te pe Tine Domn în țara noastră, noi am voit să arătăm lumii aceea ce totă țara doare: *la legi nouă om nou.*

O Dōmne! mare și frumōsă-ți este misiunea! Constituția din 7 (19) August ne însemneză o epocă nouă și Măria Ta ești cliemat să o deschizi. Fii dar omul epocii; fă ca legea să înlocuiască arbitrariul; fă ca legea să fie tare; iar Tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun și blînd, *fii bun, mai ales pentru*

(1) Prin aceste vorbe Cogălniceanu amintesc pe Ioan Cuza, care, împreună cu Manolache Bogdan, a fost ucis de Domnitorul Dumitru Moruz la 1778. (N. R.)

Ryshiceanu

acea, pentru cari mai toți Domniți trecuți au fost nepăsători sau rēi.

Nu uită că, dacā 50 de deputați Te au ales Domn, însă ai să domnesci peste două milioane de ómeni.

Fā dar ca domnia Ta să fie cu totul de pace și de dreptate, împacā patimile și urile dintre noi și reintrodū în mijlocul nostru strămoșesca frāție.

Fii simplu, Māria Ta, fii bun, fii Domn-cetāten; urechīa Ta să fie pururea deschisā la adevēr și închisā la minciunā și lingușire.

Porți un frumos și scump nume, numele lui Alexandru cel Bun. Sā trāiesci dar mulți ani!

Ca și dīnsul, fā, o Dómne, ca, prin dreptatea Europei, prin desvoltarea instituțiunilor nóstre, prin simțimintele Tale patriotice, să mai putem ajunge la acele timpurī glorióse ale nației nóstre, când Alexandru cel Bun diceā ambasadórilor împāratului din Bizanțiu că:

Romānia nu are alt ocrotitor de cât pe Dumnedeū și sabia sa!

Sā trāiesci Māria Ta!

CUVĪNT PENTRU UNIRE

ROSTIT DE

VASILE BOERESCU

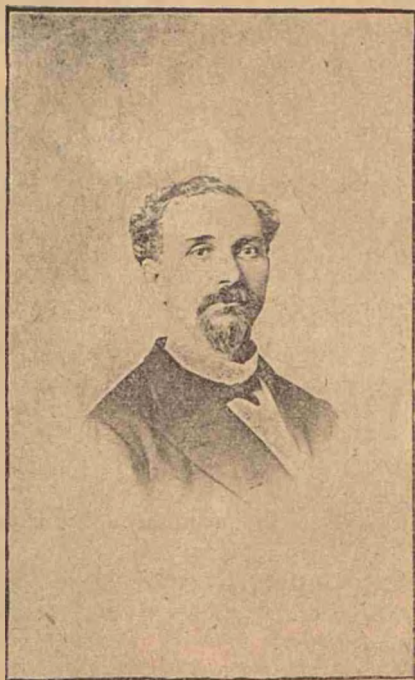
în ziua de 24 Ianuarie 1859 în Adunarea Electivā din București.

Pentru ce sīntem împārțiți în două cāmpurī? Pentru ce ne numim noi și voi? Au nu sīntem toți Romāni? Au nu avem toți aceiași patrie? Au nu sīntem toți fii aceleiași nume? Pentru ce să dicem: noi și voi? de ce să nu dicem: noi Romāni? Nu avem toți aceiași amóre, nu simțim toți aceleiași sentimente pentru mama nóstrā comunā? Care este cauza divisiunii nóstre? Care este mērul de discordie dintre noi?

Acest mēr de discordie, să nu-l ascundem: el este Domnia. Cine va fi Domnul? Fie-care își are convinșionile sale, fie-care își are simpatiile sale personale; fie-care din noi crede că fara sa va fi mai fericitā avēnd de Domn pe cutare și pe cutare. Dar discordia existā, căci nu toți cugetā asemenea. Din astā discordie, resultā discreditul Camerei, discreditul nostru. Nimeni nu mai are credinșā la noi; anarhia nu e departe și inimicul e la porțile nóstre. Cum

să respingem anarhia? Cum să respingem pe străini? Făcând să piară discordia, făcând să piară punctul care ne desparte.

Noi declarăm că nu avem nici un candidat; Domnia-Voastră aveți vre-unul? Sepóte. Inșă nici unul din noi toți nu cred că a venit ací cu hotărîre a face să fie ales candidatul său cu ori-ce preț. Toți sîntem Români și nimeni nu ar vroí ca candidatul său să ajungă la tron pe urme de sânge sau sprijinit de străini. Ar fi o ofensă pentru țară de a crede că ea a putut trimite la Cameră asemenea ómeni.

VASILE BOERESCU.

Ca să ni unim cu toții asupra aceluiași candidat este posibil? Cred că nu; fiind-că, am gis, fie-care își are credința sa. Dar a ne uni asupra unui principiu este posibil? Da. Asupra unui principiu ne putem uni; mai cu seamă când acest principiu este cel mai mare al naționalității noastre. Acest principiu este acela al Unirii.

Mulți din D-vóstră, acum un an, au represintat țara în

astă Cameră și au susținut cu căldură Unirea. Prințul Bibescu, fostul Domn, a fost, între alții, cel mai elocuent și ardent apărător al Unirii. S'ar putea ôre ăst timp ca aste persoane să se contradică? Acésta nu se pôte crede.

Să ne unim dar toți asupra principiului de Unire, asupra acestui mare principiu ce are să reînvieze naționalitatea noastră.

Să ne dăm mâna ca frații și să cugetăm că sîntem muritori, că avem să mai trăim câțî-vă ani și că copiii și strănepoșii noștri au să moștenescă un viitor glorios creat de noi!

A ne uni asupra principiului Unirii, este a ne uni și asupra persoanei ce reprezintă acest principiu! Astă persoană este Alexandru Ión Cuza, Domnul Moldovei.

Să ne unim ca frații asupra acestui nume și posteritatea ne va întinde mâinile și conștiința noastră va fi împăcată, că ne-am împlinit cu religiozitate o datorie sfîntă.

DIN VECHIME

Multă vreme Romani, sub comanda lui Camil, se îndelețniciau cu împresurarea orașului Faler. Locuitorii de aici obicînuiau să trimetă copiii la o școlă, unde se grămădiau foarte mulți. Profesorul lor de regulă eșîa cu ei la plimbare afară din oraș. Intr'o di el eși de asemenea ca în tôte di-tele și merse cu ei pînă în tabăra Romanilor.

— Acum, di-se el către Camil, ai orașul în mână, căci îți dau pe copiii celor mai de frunte cetățeni.

Camil, în loc să primescă acest dar, a poruncit să lege pe profesor cot la cot și a spus copiilor să-l ducă înapoi în oraș, bătendu-l cu bețe. El a adăogat: «Nu voi să birutesc prin trădare, ci prin tăria armelor.»

DE ȚINUT MINTE

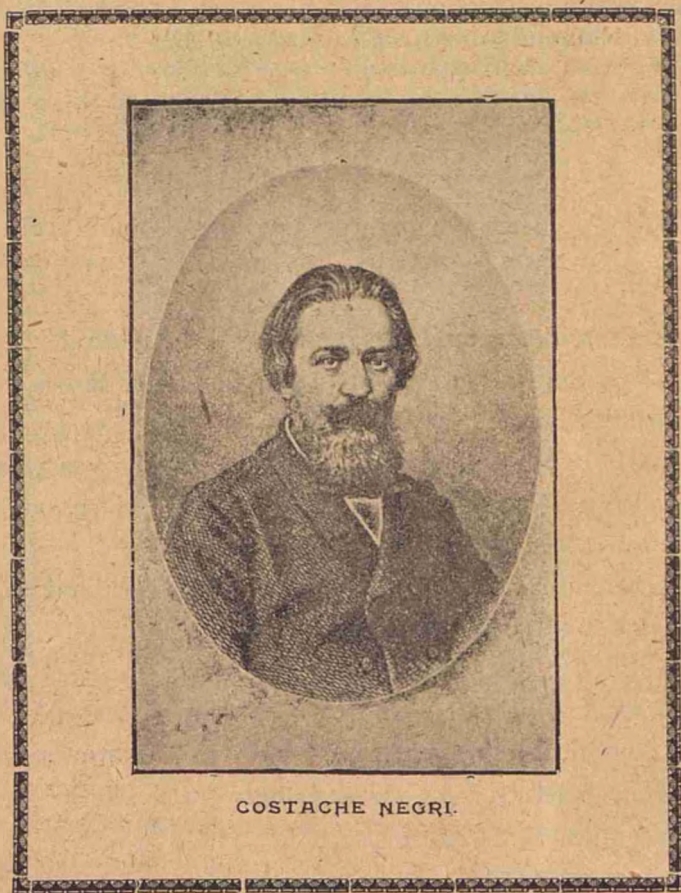
Răbdare și supunere trebuie să opue cine-vă împotriva asprimii patriei sale și a părinților.

COSTACHE NEGRI

DE

G. MISSAIL.

Costache Negri face parte din acea pleiadă de uriași, cari au îndeplinit minunea regenerătoare ce s'a vădut în țara noastră între anii 1835—1866. Acei ce au străbătut acest period plin de vijelii și tragice peripeții, își vor pute face

COSTACHE NEGRI.

singuri o idee despre greutatele ce au președut la renascerea unei naționalități, pe care nu o dată au pus-o în pericol armatele de invasiune, ca și multe alte nefericiri. In acele ore de greutate și necaz, de speranțe și pericol, când

mult este pentru un popor d'a găsi în sinul său bărbați cu spiritul liniștit și siguri de dinșii însăși, C. Negri fu unul din acei cari au pus umărul la carul înămolit și..... recunoștința națională nici o dată nu va avea îndestui lauri pentru a răsplăti pe C. Negri și generațiunea lui de giganti.

Povestea lui Bogdan Dragoș Vodă și a Bourului.

II.

Testamentul Brandei și fuga ei din închisore.

Frumoasa princesă era amărită; bătrînul Negrilă îi făcea fel de fel de jurăminte din partea stăpînului său, dar ea nu voia să asculte; nu-i trebuia nici odore, nici plocone, nici mărirea ce i se făgăduia, nici mâncare, nici viața chiar.

Stătea posomorită și gânditoare; la ori-ce întrebare, la ori-ce făgăduință răspundea nu; ea rămase neînvinsă la ori-ce propunere; pentru aceia fu dusă în închisore ca acolo în singurătate și între zidurile reci să-și îndulcescă sentimentele, dar ea păstră și acolo inima de româncă, credința în Dumnezeu și în religia creștină, de și tineră și neînvătăată cu lipsurile și greutățile. Haroboe, fermecat de chipul Brandei, de și plin de minie pentru îndărătnicia ei, totuși îi trimise în închisore o coronă și multe podobe.

Inchisorea Brandei era într'un turn al cetății pe malul Siretului. Era o di posomorită; norii se purtau de vînt în cöce și în colo. Sorele acü se ascundeä după nori, acü se iția puțin; câte-vä din ale lui rađe slabe se furișau din când în când printre norii ce se plimbau în față și străbăteau, par'că cu de-asila, pînă dinaintea micii ferăstrui a închisorii Brandei. În închisore o mică găzorniță licăria dintr'un ungher, un pic de lumină mohorită. Branda sta pe o laviță de scänduri, cu capul plecat între mâini, îngădurată și plină de amar și de venin; nu mai plingeä, ci un zîmbet fără de veste se furișä pe buzele ei; o scântee de veselie îi veni, ca la copiii' ceii mici prin somn; fața-i galbenă de necaz se însenină puțin, căci de și trupul îi era ca într'un mormînt, însă mintea îi sburase departe la ai săi pă-

rinți. Jucăriile din copilărie, iubirea și îmbrățișarea părinților ei, mulțumirea și fericirea din trecut, logodna, plecarea din casa părintescă, veselia cu care a plecat, visul d'a fi Dómna, toate aceste gânduri se plimbuau prin mintea sa. Erà mulțumită, zimbeà, erà fericită, însă visà; se trezi tot pe așternutul de suferinți, nu scià ce să credà: mizeria ce o înconjurà erà vis ori ceia-ce visase erà adevărat? dar se trezi de-a binelea, buimăcèla fugi, când privirea îi alunecă pe corônă și alte frumoșe și strălucitoare podóbe, ce-î trimesese Haroboe. Cu dispreț se uită la ele, își acoperi ochii cu vèlul dat de maică-sa, apoi, făcendu-și cruce, își sărută cruciulița ce purtă în sîn atirnată de gât și se rugă lui Dumnezeu ca să-i ajute să moră creștină și cinstită. Se hotări ca atunci când va fi scósă din închisóre, să se asvirle, de pe puntea ce duceà de la turn la cetate, în apa Siretului, ca măcar undele lui să-i ducă fărâmurile trupului spre țermurile patriei sale. Se sculă de pe lavița pe care zăceà; se duse într'un ungher, cel mai dosnic al temniței, și aici pe o lespede de pètră își scrisese numele și familia, istoria sa, un rēmas bun către iubitul său mire, precum și dorința sa ca undele Siretului să aibă parte de al său corp și să-l ducă în țara iubiților săi părinți; apoi adormi un somn ușor, ca și cum și-ar fi pus la cale toate treburile.

Negrilă se duse tocmai în acest moment la închisóre, ca să mai sfătuiască pe tinèra fată și s'o înduplece a fi mai blândă și a se supune norocului și prin urmare dorinței lui Haroboe de a-i fi lui soție și a luà și ea parte la mărirea de care se bucurà el. O găsi ațipită; nu-i strică liniștea, ci cercetă încóce și încolo prin locurile tainice ale închisorii, ca un bun paznic și credincios stăpînului său Deodată dă peste piatra pe care Branda își scrisese vieța și testamentul. Incremeni moșneagul Negrilă la vederea acestora, nu-i veneà să credà cele ce citià; el cunosceà pe Șuşman și pe Branda după nume, scià de logodirea ei cu Bogdan, așteptà să audă de diua în care trebuià să se serbeze căsătoria, deci rēmase ca trāsнит în fața celor ce descoperi. Tot corpul i se înfurnică; pèrul i se sbirlì pe cap, pielea i se încreți, sângele svicnià în ale lui vine îmbătrinite; în inima lui sentimentul românesc și iubirea pentru Români își făcù loc tot mai adînc; din nou isbucni în al său suflet ura neîmpăcată în potriua Tătarului păgân și răpitor. Gân-

dul mîntuirii neamului românesc de dușmani, prin mîntuirea logodnicei lui Bogdan, îi fulgeră prin minte; se hotărî să scape pe Branda chiar cu primejdia vieții lui. Timpul eră scurt; a doua zi trebuia să fie nunta lui Haroboe cu Branda. Negrilă se gîndi numai de cît la fiul său Gramen pe care îl cunoscea de vitez, hotărît, bun Român și ascultător, însă îl credea departe; nu scia că Gramen mai de mult încă se îngrijă de sorta nefericitei slave. Sorele eră la tocă, Negrilă eși din închisore trist și gînditor; cugetă cum mai repede se găsească pe Gramen, căci nu eră vreme de pierdut. Cum mergea cu capul în pămînt, iată-i de odată față în față; își ațintiră ochii unul la altul, tatăl și fiul; nici o vorbă nu-și diseră; același gînd îi munciă: *mîntuirea slavei*. Nici odată gîndul tatălui Negrilă nu s'a potrivit așa de bine cu gîndul fiului său Gramen. Negrilă, aspru și posomorit, n'a dat voie nici odată fiului său să dică măcar o vorbă în potriva ordinelor stăpinului Haroboe, acum însă se înțeleseră din ochi că trebuie călcată porunca Tătarului, că trebuie mîntuită din robie logodnica lui Bogdan; își spuseră unul altuia planurile; se înțeleseră.

Sorele apunea, auritele lui rațe mai lumineau numai creștetele munților și ale delurilor celor mai înalte; vr'o două trei blinde rațe băteau drept în ferăstruia închisorii Brandei și trecînd printre împleticitele-i gratii, sărutau obrazul gingașei slave; nefericita fată privi la ele pînă ce i dispărû și-și luă cea din urmă «bună ziua.» În închisore amurg nu se mai făcû, ci de odată cu sfințitul sorelui, umbrele nopții o cuprinseră; Branda cădû în genuchi și-și petrecea cele din urmă minute ale vieții, rugându-se Bunului Dumneșu. De odată aude nisce pași rari și apesați că se îndreptă spre închisore; se înfioră, căci îi cunoscea că sint a moșnegului Negrilă, care venia iar s'o sfătuiască și s'o ademenască spre supunere și ascultare; intră bătrînul Negrilă; figura lui blindă și cuviôsă; vorbele-i și mai dulci și sfaturile bătrînesci și înțelepte, n'aû putut întru nimic să schimbe oțelêla întipărită de necazuri, în fața slavei, fără să scie ea că bătrînul cu care vorbesce va călcă acum pentru întiași dată porunca, numai pentru ea și pentru iubirea de neamul românesc. El însă nu-i spuse de odată că voiesce a o mîntui din ghiarele Tătarului, ci mai întiu îi spuse pregătirile ce le-a făcut Haroboe pentru nuntă și că în rever-

satul zorilor va fi luată de acolo și dusă în cetate; o întrebă apoi dacă s'a pocăit și dacă se șupune sorței. Ea făgădui că se șupune, ceru însă să nu fie îmbrăcată în hainele ce i s'au pregătit, ci în hainele ei românești date de mama sa. La audul acestor vorbe bătrînul Negrilă se cutremură, înțelege că desnădejdea a cuprins sufletul fetei; o luă de mână, o duse la pétra din ungherul unde ea își scrisese testamentul. Tremurând și cu vocea stinsă îi spuse aceste cuvinte:

«Dómnă a Românilor! Ceasul scăpării tale a venit, știi «că și eu sînt Român, pătimirile și lacrămile tale sînt mai «puternice de cât fierul tiranului ce mă amenință. Eu și «fiul mieu am pus la cale a te mîntui astădăi. Acéstă pétră «pe care tu ți-ai scris testamentul este pórtă scăpării tale. «Un drum pe sub pămînt, niměnuî, de cât mie, cunoscut «te va scóte afară din cetate pe cel-lalt mal al Siretului «și de acolo prin căi ascunse peste munți în țara Mara- «mureșului.»

Bucuria și grija se zugrăviră pe fața Brandei; nu-i veniă a crede de adevărate cele ce-i spunea bătrînul, le credea amăgiri; de-odată însă apărù și Gramen, care nu mai vęduse pe Branda de când ea fusese răpită; el aduse și pentru dînsa un rînd de haine tătăresci. Negrilă luă pe Gramen, fiul seú, de mână, îl duse dinaintea petrei pe care ea își scrisese testamentul; îl ceti; cuprinsul scrisorii ca un fulger săgetă inima tînerului Gramen. Bătrînul dîse:

«Fie-care din noi avem câte o datorie: tu a o mîntui cu fuga, «eu prin rămânere pe loc, dorind ca cu puținele dîle ce mi- «aú rămas să rěscumpěr fericirea Domnitorului Românilor. «Dumneđeul Românilor, ce în mijlocul furtunilor a păstrat pe «poporul seú, teferi vę va păstră și vę va duce la locul dorit. «Humă, vechiul mieu credincios, carele ca și mine plînge a «sa familie perdută, va fi vouę părinte în astă fugă pînă la «Maramureș. El vę așteptă cu doi cai iuți și voinici și va «fi vouę conducător, iar tu veî fi apėrator cinstiú și viețiú «Dómněi nóstre. Te jur în numele celui A-tot-puternic, sub «a cărui pază te daú, să fiú cu credință.»

Tînerul căđù în genunchi și jură în fața tatălui seú că-í va ascultă cuvîntul.

Branda se îmbracă repede în hainele ce-í aú fost adus, își luară rămas bun de la Negrilă. Acesta îi bine-cuvîntă și

le dise — *Pas sănătos* — , ridică pētra și fugarii intrară în calea sub — pămîntenă; pētra se răsturnă la loc; nu trecu mult și fugarii sunară din corn de cea-laltă parte ca semn de scăpare. Bătrînul Negrilă cădū în genunchi, rugându-se lui Dumnedeu a-î păzi pe dinșii de rele, iar lui să-î dea putere să răbde caznele la care eră să fie pus de Harroboe. Pe cînd Humă, Gramen și Branda fugiau călări pe poteci necălcate de picior de om, Tătarul se ducea în fruntea unui alaiū sălbatic spre turnul unde sciă că-î închisă Branda, comōra sufletului sēu, ca s'o scōtă d'acolo și să serbătorescă nunta mult așteptată. Cînd colo în închisore găsi pe Negrilă în genunchi sprijinit d'o cruce, rugându-se. Minia și turbarea păgânului fu nemăsurată, se repeđi să sfîșie în bucăți pe fostul sēu credincios; însă se potoli, credēnd că tot prin el va da de urma ei; îl cercetă fel și chip despre fuga fetei, însă la ori-ce întrebare bătrînul răspundeă: *«Așă a vrut Dumnedcū.»*

Căută prin tōte ungherele și dede peste portița tainică. Cînd i se explică de unul d'în curteni scrisul de pe pētră, furia lui deveni și mai mare, aflînd ce odor i-a scăpat din mîini; dete alarma ca de rēsboiū; singur se încinse cu sabia și plecă s'o găsescă.

Să vedem acum dacā a găsit-o ori nu.

I. N. Ciocan.

DIN BATRÎNÎ

Pizma este orbă și nu scie alta de cāt a înegrî virtuțile.

Gindesce-te că se-va purtă altul cu tine, cum te vei fi purtat tu cu el.

Omul este drept, nu fiind-că mîinile sale sînt nevinovate, ci fiind-că cugetul sēu este drept.

O V O R B A

Este mai frumos a desarmă pe vrăjmaș prin faceri de bine, de cāt a-î întorce ură pentru ură.

SCRISORI CĂTRE ROMANI.

Frate Române.

Îți dic frate, fiind că după vorba lui Christos, toți ómenii sîntem frați. Afară de acesta, de și străin, trăiesc de ani mulți în mijlocul vostru și cu daraverile mele mai ales prin sate, am ajuns să vă cunosc bine și fiind-că — vorba ceia — omul vede mai bine paiful din ochiul vecinului, pot să vă cunosc cusururile și să vi le spun. Mulțumesc celor de la revista «Albina» că mi-aū dat loc ca să vă spun gîndurile mele.

Am umblat prin multe țări, am vădut multe, am stat de vorbă și cu orașan și cu sătean, cu bogat și sărac, cu muncitor și negustor. Vă spun drept și fără multe ocoluri că sînteți și voi ceva în lumea asta. Vorba românescă: «*Nu e dracul așa de negru, cum se spune*», se potrivește cu voi minunat. Dis-aū unii că Românu e așa și așa, pe dincolo și pe dincóce, căutând să vă ponegrască și să vă facă de ocară. Aceștia — nu le țineți de rău — nu vă cunoseaū și nici nu și-aū dat osteneła să vă cunóscă, vorbiaū așa în nescire: iertati-i, că voi sînteți buni.

Sînt însă alții, mulți, fórtē mulți, cari sciū să vă prețuiască și să vă dea ce-ī al vostru.

Fără să te laud, frate Române, țī-o spun verde — și de ce n'ași spune-o? — ești, dacā nu mai de soiū ca alte popóre, dar tot așa de bun și de preț ca alții. Mai întīiū ești deștept și deșteptăciunea țī se și vede la cea dīntīiū vorbă cu cine-vā: unul de o altă nație îți vorbește un ceas și tu cu o singură vorbă îl dai gata. Ești bun și milos, primitor de óspeți și nu te dai în lături să faci pomană. Nici gálcevitor nu ești, nici pismătareț și nici rēutācijas. Harnic și muncitor, tu cu munca ta duci greul țării și cu toții trebuie se dicem, că fără tine, cam greu ar fi prin orașe.

Voinic și curagios, zdravēn și 'ndelung răbdător

din fire, nu te dai în lături când e cumpăna grea, și poporele toate au rămas în uimire acum douăzeci de ani, de minunățiile ce le-au făcut zmeii de Români, cureanii și vînătorii la reduta Griviței și la șanțurile Plevnei.

Ca tot omul, ai și tu un cusur; nici pădure fără vrăscuri, nici om fără cusur. Ești nepăsător, asta-î. Nimic nu te minunează, nimic nu te sperie, nimic nu te mișcă, de nimic nu-ți pasă; stai rece și-î privești pe toți. Bine, asta n'ar fi încă nimic. Dar mai e ceva: rătăci și nepăsarea asta, dacă ar fi vorba numai de alții, trecă-mărgă, dar nepăsarea de voi înși-vă, de sănătatea voastră, de viața voastră, de nevasta și copiii voștri . . . Mergeți cu nepăsarea prea departe.

Așa de pildă, voi nu căutați să trăiți bine și totuși ați pute să trăiți bine. Atîrnă numai de voi. De ce ați da bună-ora banii voștri cîștigați cu greu, pe rachiu și pe alte băuturi otrăvitoare? căci rachiul ce vi-l dă blestematul de cărciumar vă otrăvesce și vă tîmpesce; băutura asta — rachiul — e plină de piper, tutun, ardei și de tot soiul de lucruri otrăvitoare; cărciumarul preface rachiul pe din două cu apă și ca să vă ardă pe gât, bagă toate astea.

Nu vă lăsați ispitiți și ademeniți, căci cei ce vă îndemnă să urmați pe calea asta nu vă vor binele, vă sînt dușmani, caută să se îmbogățescă pe spinarea voastră, să vă fure munca și agonisitul dintr'o oră; pe urmă, stînd în cărciumă, vă pierdeți timpul cel mai prețios de muncă, vă dați lenei, vă tîmpiți voi și tîmpiți pe alții, căci copiii voștri vă sîmănă vouă și iați pildă de la voi.

Cu omul care s'a dat pe brazda beției, s'a isprăvit, viața lui nu mai e viață, nici casă casa lui, nici masă, nici nevastă, nici copii; totul se duce dracului, se prăpădesce și omul cu patima beției se stinge încet-încet.

Omul cât trăiesce pe lumea asta, întîmpină tot felul de păsuri, când mai bune, când mai rele, are și clipe vesele și momente de necazuri. La veselie

nu chefuiți din cale afară, iar necazurile nu vi le înecați în rachiu.

Nu beți, că e păcat de voi și de mîndra nație românească; de la voi lumea așteptă lucruri mari, cum nu așteptă de la cele-l-alte popore mici vecine cu voi.

Stăpîniți-vă și nu ascultați glasul ispitei, strîngeți mai bine banii cari i-ați da pe bătură și veți vedea că vă vor prinde bine.

Ați citit mai zilele trecute tot în gazeta asta că nenumărate sînt relele ce isvorăsc din patima beției, aveți să mai citiți lucruri îngrozitoare tot despre rachiu și beție, cari au să vă facă perul măciucă. Citiți toate cu băgare de seamă și să vă între în cap cele ce se scriu aici și spuneți și la alții cari nu știu carte. Vă faceți milă și pomană cu oamenii dați darului beției, să le citiți și să-i învățați la bine, poate că o mai fi timpul să-i scoteți din prăpastia în care au căzut orbiș.

Ascultați vorbele mele, căci eu, de când locuiesc în această țară blagoslovită, multe folose am avut și mult bine am vădut de la voi. Și cu ce v'asți pute arăta mulțumirea mea?

Nu pot face alt-fel de cât să dau slabul mieu ajutor celor de la «Albina» și să vă spun un sfat bun, căci *vorba dulce mult aduce*.

Un prieten al Românilor.

ANECDOTA

Erau doi tovarăși, cari făceau negoț de vite. Odată trebuind să pornescă cu nisce porci la un tîrg, unul din tovarăși a plecat, iar altul care avea încă o afacere de sfîrșit, a rămas să vie în urmă. La plecare s'au înțeles ca cel ce plecase, îndată ce va sosi la orașul de unde putea să mîrgă cu drumul de fier, să depeșeze (telegrafieze) celui rămas să vie și el.

Ajungînd la gară, el dădu tovarășului său următoarea telegramă:
«Am sosit *cu porcii* în gară, numai *tu* lipsești. Aș fi plecat cu trenul accelerat, dar nu se primesc *dobitocce*.

«Dacă îți trebuie vr'un *boû*, gîndesce-te la *mine*.»

Culésă de

Const. C. Pop.-Tașcă.

PREDICA

LA

DUMINECA VAMEȘULUI ȘI A ȚĂRIȘULUI

(25 Ianuarie.)

Tot cel ce se înalță pre sine se va smeri
iar cel ce se smeresce pre sine însuși, se va
înălța.» (Luca XVIII, 14).

Fraților,

Viul tablou, ce reprezintă această pildă, face să reiasă prețul umilirii în raport cu mândria care corupe și virtuțile cele mai înalte și le nimicesce prețul, pe când smerenia ridică pe păcătos din abisul pierdării și-l împacă cu Dumnezeu.

Cei doi oameni, fariseul și vameșul, cari se presintă astăzi în biserică pentru a se ruga, închipuiesc: cel d'întiul omenirea mândră și arogantă, îngâmfată de aparenta-î cultură și meritele ce-și închipuiesce că are, ne știind că toate acestea înaintea lui Dumnezeu, sînt deșărtăciuni, cari depărtază pe om de Dumnezeu, căci îl umflă și-l face disprețuitor de cele sfinte; iar cel din urmă, vameșul, este icôna cea umilită a omului păcătos, carele nu disperă de grația lui Dumnezeu și carele imită pe cel ce din buna sa voință, luându-și asupra sa păcatul lumii întregi, s'a umilit pînă la mörte, ca printr'însa să surpe pe cel ce avea stăpînire asupra ei, adică pe mîndrul și trufașul diavol.

Deci, iubiiții miei frați, astăzi este ocazia cea mai potrivită, să vă arăt: 1) că mîndria este cel mai mare păcat moral, 2) că remediul mîndriei este numai umilința creștină, 3) că totă fapta bună, dacă nu are de basă umilința, nu pöte folosi întru nimic omului; și, în fine, 4) cum trebuie creștinul să se păzescă spre a nu căde în mîndrie.

1. La Israeliți Fariseii erau foarte onorați, fraților, din cauza strictei observări și îndepliniri a tuturor formelor din afară religioase, ne ținînd însă socotelă de spiritul legii.

Fariseii credeau că dacă oamenii îi stimați pentru aparenta lor religiositate, apoi acesta le da dreptul de înțietate și considerațiune și înaintea lui Dumnezeu; și de aceea el, fariseul, se presintă în biserică, în fața altarului cu capul

în sus, plin de îngâmfare, nu pentru a cere ajutorul lui Dumnezeu de a-l sprijini în slăbiciunile sale, de care credea că n'are trebuință, nici de a-și cere iertare păcatelor; dar numai pentru a-î mulțumi că nu este ca cei-l-alți oameni păcătoși, ne drept, sau ca și acest vameș, carele eră present, și carele din marea umilință, nici ochii săi nu-î ridică în sus, ci-și băteă pieptul dicând: Dumneđeule, milostiv fii mie păcătoșului.

Unde dar este superioritatea morală a creștinilor în raport cu fariseii biblicii? La Evrei, numai fariseii desprețuiaū poporul, dar la creștinii, însiși omii poporului, frații de meserie, lucrătorii pămîntului, îndată ce răsare câte unul și se vede mai ridicat de cât frații lui, mîndria numai de cât îl și stăpînesce, desprețuind pe toți cei-l-alți frați ai lui, par'că ar fi cădut din alte regiuni pe pămînt, par'că ar fi rupt din sôre; și o dată ce mîndria stăpînesce pe om, îl pierde sufletesce, asemenea precum acest păcat a pierdut pe diavol și pe strămoșii noștri. Da! căci acest grozav păcat rupe legătura omului cu Dumnezeu; căci Dumnezeu stă în potriva celor mîndri și dă darul său numai celor smeriți. (Iacob IV b.)

2. Care este remediul contra mîndriei? Smerenia cea creștină. Precum mîndria depărtază de Dumnezeu și face neroditoare ori-ce faptă bună, smerenia din contra atrage darul lui Dumnezeu, carele vindecă tótă neputința și arde necurățenia omului smerit.

Fariseul eră stimat de popor, căci eră cređut de sfînt după aparență, iar vameșul desprețuit, fiind socotit ca omul cel mai degradat al societății; cu tóte acestea, el se pogoră mai îndreptat la casa sa de cât fariseul, dice însuși Domnul, pentru că în profunda-î smerenie, nici ochii nu cuteză să-î ridice de la pămînt, ci-și băteă pieptul dicând: Dumneđeule, milostiv fii mic păcătoșul; pe când fariseul în semeta-î mîndrie, cu ochii căutând la cer și cu mâinile ridicate în sus, se lăudă lui Dumnezeu că nu este ca cei-l-alți oameni păcătoși, sau ca și acest vameș. Auđiți orgoliu, ce îndrăsnelă ne-bună, ce semeție orbă!

Păziți-ve, fraților creștini, să nu cădeți în asemenea mîndrie pierdătoare de suflet.

3. Ori-ce faptă bună, dacă nu va ave ca basă smerenia evangelică și nu va fi eșită din inimă sinceră și umilită, nu

póte fi de nici un folos creștinului, pentru că nu este plăcută lui Dumnezeu și este desprețuită chiar și de lume. Precum modestia încoronază cultura unui om și-l face apropiat și iubit de toți, iar aroganța respinge și întunecă meritul, așa și mândria spirituală, respinge harul lui Dumnezeu și omul rămâne numai în slabele sale puteri.

4. Dar cum trebuie creștinul să se păzească de a nu căde în patima mândriei spirituale?

Mintuitorul fiind o dată întrebat de un legiuitor, care poruncă este mai mare în lege, El îi răspunse: *«cea mai înțiu și mai mare poruncă este: să iubesci pe Domnul Dumnezeul tău din totă inima ta și cu tot sufletul tău și din tot cugetul tău; iar a doua asemenea aceștia este: să iubesci și pre aproapele tău ca pre tine însuși.»* (Mat. XXII, 37—41.)

Când creștinul va imploră în tot timpul și în toate ocaziunile, darul și ajutorul lui Dumnezeu pentru a-l întări în orî-ce lucrare bună și în orî-ce întreprindere în viața sa, căci fără de mine nimic bun nu puteți face, dice însuși Isus Christos. (Ión XV, 5, 6.);

când orî-ce faptă bună, fie cât de mică, nu o va atribui meritelor și forțelor sale, ci puterii lui Dumnezeu, carele vivifică și întărește pe cele neputincioase, iar pe cele cu lipsă le îndeplinesce;

când în orî-ce prosperitate și fericire ar fi, și în orî-ce slavă s'ar înălța, nu se va mândri, ci se va umili înaintea lui Dumnezeu și va fi bun cu toți ómenii de tóte treptele și condițiunile societății;

atunci, și numai atunci, nu va căde în patima mândriei.

Să fugim dar, fraților, de aroganța acestui ipocrit mândru, ca să nu ne păgubim ca și dînsul. Să îmbrățișăm smerenia și să avem sinceritatea inimei vameșului, ca să ne întórcem a-casă mai îndreptați.

O Dumnezeule! dăruiește-ne spiritul curățeniei, al gândului smerit, al răbdării și al dragosteii, ca toți să ne iubim și să ne ajutăm făcend voia Ta. Amin.

Econ. G. C. Drăgănescu.

POIANA ȚIGĂNCII

— Legendă —

La spatele mănăstirii Văratecul, într'una din pozițiunile cele mai pitoresce ale codrului secular de brad, de pe munții Ciungii, se află o poiană de o rară frumusețe, cum mintea omenescă abia și-o poate închipuî. Poiana e o minune pierdută acolo din vremile de aur ale basmelor.

De la mănăstirea Văratecului pînă la ea, călătorul merge mereu în pădure și urcă cărăruia din valea stincosă a piriașului, care șerpuesce șoptind în taină povești neînțelese, dar cari te uimesc și te țin locului.

Cam la o bătaie de pușcă de mănăstire e poiana. Când dai de ea, sufletul ți se umple de o mulțumire, care nu se poate spune în vorbe și par'că-ți pare bine ca de nu știu ce comoră scumpă ai fi găsit.

Poiana acésta poartă din vremuri numele romantic de *Poiana Țigăncii* și la auzul acestui nume, se deșteaptă în mintea tuturor — fără de voe — gândul că aci, în aceste locuri, s'o fi petrecut altădată o idilă simplă de dragoste, căci locul numai la dragoste te îndemnă, și ești cuprins de o chemare la viață, la trai lipsit de grijă și necazuri.

Și în adevăr o dragoste s'a ȧesut aici în Poiana-Țigăncii, o dragoste caldă și nevinovată, dar care a avut sfirșit trist, trist mai cu seamă pentru biata fată, căreia i se ȧicea de toți Țigancă, nu doră pentru că eră chiar Țigancă de felul ei — neam de neamul ei nu s'a încuscrit cu nici un Faraon — dar pentru că eră smolită la față, cu ochii mari negri și cu pèrul ca și cărbunele stins. Din țigancă, țigăncușă, fă cioră, nu o mai scôtea lumea, și cu toții și cu tôtele o desmierdau și dragă le-a fost «țiganca.»

Fetei îi ȧicea pe numele ei adevèrat Megaluza, eră soră la mănăstire și eră la ascultare la maica Fevronia. Frumósă, cum nu în tôte ȧilele și pe tôte drumurile se vede, Megaluza mergea de veste prin tótă mănăstirea și faima ei a mers și dincolo de Ceahlău și de Borsec. Eră fată strașnic de frumósă, mică la stat, subțirică și viole. Harnică, curățică, îndatoritoare, Megaluza eră iubită de tótă lumea.

Fuse ea seracă și străină, când a venit la mănăstire, orfană de mistică și luată de suflet de maica Fevronia.

Eră mulțumită cu traiul ei din mănăstire, trăia tihnită și nu visă la măriri; viața-î se scurgea liniștită, când cu slujba la biserică, când cu lucrul de acasă. Și așa, sora Megaluza a crescut pînă s'a făcut de 20 de ani.

Dar . . . alt-fel i-a fost scris fetei.

Iată că într'o ȃi vine de la oraș la mănăstire un băetan, care a fost crescut și el de maica Fevronia. De mult nu-l mai văduse ea și mare bucurie a simțit când și-a revădut odorul. Constantin — așa se numia băiatul — de cum a zărit pe sora Megaluza, cu care locuia de acum sub același acoperămînt, nu pusese gând bun pentru biata fată.

Nu eră nici el băiat urît; eră nalt, bine făcut, bălan, cu ochii albaștri; eră vorbăreț și tótă ȃiua nu-î mai tăcea fleoanca, glumea și spunea la mofturi și la minciuni, că se prăpădeă lumea de rîs, ascultându-l. Indrugă verđi și uscate și tocă la palavre de prin mahalalele orașelor, pe unde-și petrecuse timpul.

Nu fu dar lucru mare, ca o biată fată ca Megaluza, să cadă în lațul lui Constantin. Ađi așa, mine așa, când una, când alta, Constantin jură credință vecinică Megaluzei, că o iubesc numai pe ea, că n'a mai iubit nici odată pe alta și că o va iubi pe ea, pe Megaluza, cât o fi sórele, luna și stelele. . . .

Istoria-î cam vechie, dar așa a fost de când e lumea și pămîntul, mereu așa și tot așa.

Câte nopți n'au petrecut ei amîndoi, Megaluza și Constantin, în tăcuta poiană — care aveă să porțe mai târđiú numele de *Foiana-Țigăncii* — și în liniștea codrului, poleit de luna argintósă, legănat de bórea vîntului, în șoptitul frunzelor, la suspinul firelor de iarbă și la gemetul pirîiașului neastimpărat. Se reîntorceau la mănăstire abia în revărsatul zorilor și lumea se miră a doua ȃi și nu putea înțelege de ce iarba e călcată și presurată ici-colo cu câte un maldăr de busuioc.

A ținut dragostea lor tocmai o vară în cap, nici mai mult nici mai puțin; a început în Florar și s'a isprăvit în Brumărel.

Nu fie nici un bănat, firea omului — batu-o-ar focul s'o bată — e sburdalnică ca o păsăruică și nestatornică ca vremea din luna lui Prier.

Jurămintele lui Constantin, cu sórele, cu luna, cu stelele, e he he s'au dus, au zburat, vorba cîntecului,

Sórele nu s'a gătat
 Și pe mine m'ai lăsat;
 Stelele nu s'au isprăvit
 Și pe mine m'ai părăsit.

Constantin a început a se arăta mai rar; nu mai da nóptea la poiană de cât rar, rar de tot și când venia, era hursuz, plictisit și căută să plece cât mai repede.

Megaluza, sáraca, într'una o podidiau lacrimile și numai furca pieptului ei scia ce noian de patimi și ce dogóre o mistuia și de dorul lui Constantin și de rușinea față cu lumea.

Cum slăbise sármánica, de ai fi suflat peste ea, se fringea în două.

Tómna se apropia; și sfírșitul istoriei nóstre vine. Intr'o sérá, sora Megaluza, după vechiul ei obiceiú, rátcia prin poiană, așteptând mereu pe Constantin să vie. Dar Constantin — nu se arăta de nicăferi.

Megaluza stetea trântită pe pajiștea verde, capul îi ardea și trupul îi era mistuit de frigurile nerăbdării. Luna, liniștită și nepăsătoare ca în tot-d'auna, trimetea rațele ei dulci și blândi peste întreaga fire și o liniște desăvîrșită cuprindea poiana.

Dar . . . ce foșnet se aude colo? . . . ce se mișcă în tufărișul de de-alungul píriului? o umbră de om . . . și încă una . . . da, Megaluza nu se înșeală . . . Recunoște pe Constantin . . . este el . . . e însoțit de o maică și amîndoi se infundă pe furia în huceag.

Pe loc, amețelă cuprinse pe biata Megaluza și fără a mai sci ce face, se repeđi în spre stîncile píraului, luându-se după urmele tilharului vieții ei. Ajunsă la píraú, prăpastia era mare, voia să trecă numai de cât dincolo și'n neșcire cum era, se prăbuși din înălțimea stîncilor, drept în píraú . . .

Peste cât-và timp, luna dispáru în nori și o furtună se stîrni, cum sînt cele de la munte — par'că ar fi fost prăpădenia pămîntului, — carí desrădăcinéză arborii și rostogolesc din locul lor stîncele și le mută unde putere de om nu e în stare.

A doua ți se lăfise vestea la mănăstire că printre stîncile de lângă poiană, s'a găsit trupul neînsuflit și zdrelit al unei surori. Sora Megaluza abia era de recunoscut.

Și așa s'a isprăvit cu dragostea bieteí fetei, și de atunci poiana asta frumoasă din spatele mănăstirii Văratecul, pórtă numele de *Poiana-Țigăncii*, în amintirea sorei Megaluza.

Petre Petrescu.

LAPTELE

Consumațiunea laptelui și a produselor sale a luat o dezvoltare mare în străinătate. Mai cu seamă în Germania și în Anglia, în mare parte și în Elveția, în Statele Unite ale Americii, întrebuințarea laptelui e generală. Nu e familie, care să nu fi fost pătrunsă de foloșele mari ale acestui aliment. Lucrătorii din fabrici și cei agricoli din aceste țări, au ajuns la convingerea că e mai folositor a bea un pahar de lapte bun și sănătos, de cât o cōșcă cu rachiu otrăvitor, și dăunător sănătății. Produsele lăptōse iarăși se consumă destul de mult în aceste țeri, mai cu seamă în Germania. Smîntîna, untul, brînză și alte produse ale laptelui au luat locul diferitelor cîrnuri uscate, mai în tot-d'auna vătămătoare stomacului.

Pe de o parte că laptele e mai efin, dar mai are și avantajul că hrănesce mai bine și mai substanțial.

Chiar și cîrmuitoarii au început a prețui importanța produselor lăptōse, introducîndu-se brînză ca hrană în anumite zile la soldați și arestați.

Consumarea laptelui în timpul tinereții are o înrîurire pe dezvoltarea în viitor al corpului. S'a constatat că în părțile unde copilul de mic nu e hrănit cu lapte, mortalitatea e mai mare.

* * *

Laptele e cel mai firesc aliment pentru om și singurul, cu care ne putem hrăni timp mai îndelungat, fără nici o scădere simțită pentru buna stare trupescă: el e foarte nutritor și se preface ore-cum pe nesciute în sînge. Cel mai bun e laptele de vară, muls de dimineța, de la o vacă sănătoasă hrănită la grajd cu fin bun. Iarna laptele nu e atît de bun; de asemenea laptele de sēră e mai slab de cât cel de dimineța. Pe urmă atîrnă și de cu cea ce se hrănesce vaca. Dacă se hrănesce cu ierburî, laptele e mai apos și adese-orî unele dintre sucurile ierburilor trec în lapte și-î dau un miros orî gust cu totul deosebit, care nu în tot-d'auna e priincios.

Fōrte bine-î priesce omului laptele călduț crud, așa cum a fost muls de la vacă. Laptele fiert e mai puțin nutritor și se mistuie mai greu.

Laptele fiert însă se păstrează mai bine, mai ales ținut fiind la un loc răcoros și zvîntat, însă nu la aer liber. Mai bine se păstrează laptele la o temperatură de 8—10° R. Vasul de lemn, porțelan, sticlă ori lut, în care se păstrează laptele, trebuie se fie cu deosebire curat. Vasele de metal și mai ales cele de aramă nu sînt bune pentru păstrarea laptelui, fiind că ele îl pot otrăvi.

Laptele bun e alb și gros, e dulce și nu are nici un miros neplăcut. Lăsând să cadă o picătură de lapte bun pe unghie, ea nu se scurge, ci rămîne rotundă, iar lăsând o picătură în apă curată, laptele bun cade la fund.

Manole.

PLANTAREA RICHITEI

Richitele se plantază toamna sau primăvara. Plantațiunile operate în cursul lunilor Noembrie și Decembrie oferă folose însemnate, pentru că richitele suferă mai puțin de secetă în anul următor. Cu toate acestea plantațiunile de primăvară sînt cele mai obișnuite. Pe cât se poate operațiunea plantării trebuie să se termine de la 15 pînă la 20 Aprilie.

Inmulțirea prin butași este singură întrebuințată în cultură. Butașii de richită pentru plantațiune se fac din cei mai frumoși lăstari, cu coja netedă, nepătată, nici sbîrcită, pe care-i ținem d'asupra unui mugure, lungi de 25—35 cm. E mai bine să întrebuințăm la facerea butașilor richite avînd un an de vîrstă, când sînt destul de rezistente pentru a pute fi înfipte în pămînt fără a se încovoia. S'a observat că butașii făcuți ast-fel lăstăresc cu mai multă vigore de cât cei de 2 sau 3 ani. Butașii se taie puțin înainte de plantare, nici odată însă în timpul când lemnul este înghețat. Se poate, cu toate acestea, să-i preparăm cu una sau 2 luni înainte de plantare; în timpul acesta este de ajuns se-i conservăm în pămînt puși în șanțuri, avînd grijă se punem între fie-care grămadă de butași un strat de pămînt. Plantațiunile de richită la distanțe mari nu se recomandă pentru-că rezultatele obținute nu sînt mulțumitoare.

Dl Krabe care are o experiență de peste 30 ani în cultura comercială a richitelor este tot de această părere. D-sa condamnă în mod absolut plantațiunile prî rare. Un număr de 75.000—100.000 tulpini de richită pe aceeași întindere dau lăstari de 2—3 ori mai mici pe cari nu i-ar fi dat, dacă numărul richitelor plantate pe a-

ceiași suprafață ar fi fost îndoit sau întreit. Cu toate acestea masa lemnului produsă este aproape aceeași, numai că o plantațiune rară ne dă lăstari robuști, dar mai rari, pe când o plantație densă ne dă smicele multe, subțiri și mlădiöse. Acest rezultat este cu atât mai rațional cu cât valoarea comercială a lăstarului ast-fel obținut este mai mare.

Ca toate vegetalele, richita în masiv rar se ridică puțin, se îngroșă și produce lăstari laterali, cea ce-i scade valoarea comercială pentru-că la împletitură richita se rupe din punctul ramificațiilor. *Salix amygdalina*, specie excelentă, tot-d'auna ne oferă această particularitate nefavorabilă, când tulpinele plantate sînt pră mult rari. Să nu uităm că în tot-d'auna lăstarii lungi, mlădioși și neramificați au valoare comercială mai mare.

Să citéză richitării cu renume în cari plantele sînt puse în linii depărtate de 45 cm. și pe linie numai de 15 cm., cea ce reprezintă 148.000 tulpini pe hectar; avem cu modul acesta *richită fină pentru împletitură de lux*. Multe richitării pentru împletitură fine create acum în urmă în Franția (Aisne) au pînă la 250.000 tulpini pe hectar.

D-l de Bruyn, ministrul agriculturii belgiene, este foarte mulțumit de noile sale plantațiuni de *salix viminalis* făcute la 25 c. m. distanță în toate sensurile. Este lucru netăgăduit că plantațiunile dese luptă cu mai mult succes în contra parazitismului. Din potrivă, profesorul Damseaux recomandă plantațiunile cu 45.000 butași pe hectar și adaugă că varietățile cultivate în general în Belgia și în Olanda nu permit de cât o depărtare de 60 cm. între linii și 40 cm. între tulpini pe linii, cea ce dă 41.500 plante pe hectar.

Butașii de richită se vînd de obicei 2—3 lei mia. Plantați la loc definitiv, costul lor se urcă la 5—8 lei mia.

Plantațiunile se execută întindînd o sfără cu noduri la distanțele unde trebuie se înfigem butașii, cu mîna ori mai bine cu plantatorul reprezentat prin figura 12, avînd 80 cm. pînă la 1 metru lungime, și o pedală la 35 cm. de la vîrf, care ne permite să înfigem unelța la adîncimea la care voim să facem plantațiunea. Putem înfige butașii în sol pe lungimea de la 3—5 cm.

Când pămîntul este pe cîstă și ne temem să nu fie rupt de ape, vîrfurile plantelor să îndreptéză în sensul opus înclinării.

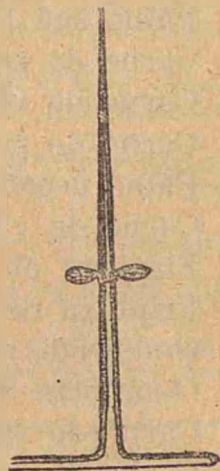

Fig. 12.

Pentru a planta un hectar trebuiesc 25—30 ȃile de lucrători.

S'a recomandat și plantațiunea butașilor cu plugul, procedeu care nu este de loc practic.

După cum sfătuește Koltz, și după cum în Olanda, urmând procedeul acesta, s'a obținut rezultate extraordinare, când este vorba se plantăm în apă și să construim țărături artificiale, țesem richitele tăete prospēt în grătiī saū coșurī pe carī le umplem cu pământ și ast-fel le menținem sub apă prin pietre saū prin țărūși. Aceste coșurī se pun unul d'asupra altuia pînă ce ajungem la nivelul apei. Richita amigdalină se întrebuintează tot-d'auna în scopul acesta.

L. Magniet și S. P. Radianu.

Cât timp se cere pentru mistuire.

Doctorul Beaumont a stabilit pentru cele mai de căpetenie alimente, următorea scară mijlocie, cu privire la timpul cât se cere pentru mistuire:

Piciõre de porc	1	ceas.
Pesce și friptură de vīnat	1 ¹ / ₂	»
Pâine saū lapte	2	»
Carne de porc saū de gâscă.	2 ¹ / ₂	»
Carne de vită (friptă).	3	»
Carne de porc (friptă).	3 ¹ / ₄	»
Pâine uscată	3 ³ / ₄	»
Carne de vită (fērtă)	4	»
Friptură de vițel	4	»
Friptură de oīe	4 ¹ / ₂	»
Ouē fierte, moi	4 ¹ / ₂	»
Ouē fierte, vīrtōse.	5	»
Carne de vită (sărată).	5 ¹ / ₂	»
Carne de porc (sărată)	6	»

Manole.

SFATURÎ PRACTICE

Curăţitor de apă, (filtru) fără parale.

Intrebuinţarea apelor murdare, dau loc în cele mai multe casuri, hólelor celor mai grele. Epidemiile la ómeni, epizotiile la animale, au adevérata cauză în apa murdară.

Pentru ca apa să fie bună de bcut, trebuie să fie limpede, curată, fără gust şi fără miros.

Nu tot-d'a-una putem găsi apă care să împlinescă aceste condiţii. De obiceiú bem apă din puţuri cu gust sălcíu, iar din riuri pline de tot felul de necurăţenii.

Aceste ape trebuiesc neapărat, pentru a nu fi vatămătoare, să fie mai întú fierţe şi apoi curăţite (filtrate). Prin fierbere apa se curăţă de miliónele de vermişori fórte mici, cât nu pot fi vedúti cu ochii, ce sînt în ea şi mai cu sémă în apele stătătoare, iar filtrul o face frumósă la vedere şi bună la bcut.

Fiind însă că nu în tóte locurile găsim filtruri şi nu la tótă lumea îi dá mâna să cumpere, iată un mijloc prin care orí-cine îşi póte face singur filtru, ba póte chiar mai bun decát acele cumpérate:

Se ia un butoiş, se aşadă pe 2 căpătăie în picióre, apoi la partea din jos a dógei i se pune o cană; cam la a treia parte din înălţime de jos în sus i se pune un alt fund, căruia i se face cu un burghiú (sfredel) mic, de la 20—50 găuri, după mărime. Se pune apoi peste acest al doilea fund o pătură de 12—15 centimetri, cam o şchiópă grosime, cărbuni mărunţi sau chiar jărătic stins, peste cărbuni se aşadă cam de 2 degete de gros nisip de riu, bine spelat şi curăţat, peste nisip se pune de un deget grosime, píetriş: totul se acoperă cu o bucată de flanelă curată.

Se tórnă apoi apa pe de-asupra, care trecend în locul rēmas între cele 2 funduri, e curăţată prin năsip de tóte murdăriile, iar cărbunii îi iau mirosul urit şi gustul rēu.

Acest soiú de filtru, e mult mai bun, de cât filtrele de piatră, cari se obicinuesc de obşte prin oraşele nóstre, şi cum se vede, costă fórte puţin.

Când nu mai funcţioneză bine, e de ajuns să se reînnoiască cărbunii, punendu-se alţii.

Ómenii cari ţin la vitele lor, pot face ca şi ele să bea apă curată în chipul următor:

Se desfunda un butoiú la un capet, iar cel-l-alt fund se găuresce în mai multe locuri (50—100 găuri). Se pune apoi înăuntru una lingă alta mai multe píetróie, nu tocmai mari, de-asupra se tórnă nisip subţire, apoi se pun ciubuce de cărbuni, peste cari se pune din nou nisip. Peste ele se aşadă fundul ce am scos, pe care de asemenea îl găurim. Să aşadă apoi acest butoi pe nişte bolovani, sau pe pari, în iazul, balta sau gârla, unde adăpăm vitele, aşá cât să rămăie afară numai atât cât e nevoie ca vitele să-şi bage capul înăuntru. Apa pētrundend în butoiú, pe dedesupt, şi trecend printre bolovaniú, cărbunii şi nisipul pus, ies de asupra curată, şi pe măsură ce este bcută, alta vine în loc.

Nu putem în deajuns îndemna pe cultivatorii de vite, mai cu seamă în localitățile pe unde nu sînt ape curgătoare, de a întrebuița acest mijloc de curățire a apei, și avem bună nădejde, că multe din boalele cari bîntuie astăzi, cea mai mare parte din satele noastre, dacă nu vor pieri cu totul, cel puțin se vor rări mult. Când mă gândesc, în timpul căldurilor celor mari, cum bietecele vite obosite de muncă și aprinse de căldură, beau cu lăcomie apa murdară de prin șanțuri și tot felul de lacuri, nu stai un minut la îndoială să dic, că boala le-o dau singuri cultivatorii, cari n'au nici o grijă de ele.

Const. C. Pop.-Tașcă.

MANUAL DE AGRICULTURĂ RAȚIONALĂ

DE

d-l Dr. G. MAIOR,

profesor la școala centrală de agricultură și la seminarul Nifon.

Acesta e titlul unei cărți de agricultură, care de și a apărut deja de câte-vă luni, totuși credem a face un serviciu numeroșilor noștri cititori, în deosebi institutorilor, învățătorilor și preoților, arătându-le pe scurt cuprinsul acestei cărți.

Vorbele «*agricultura rațională*» mă fac să mă întreb: Ce se înțelege prin ele? Există și o agricultură *nerațională*?

Prin agricultură rațională trebuie să înțelegem folosirea pămîntului în așa chip, în cât să dobîndim produse (animale și vegetale) de cea mai bună calitate și în cantitate cât de mare cu mijloace cât de mici, *dar cu condițiune de a nu sărăci pămîntul*, ci de a-l ține în putere statornică.

Acesta e înseși definițiunea științei agriculturii și s'ar păre, că fie-care cultivator se supune ei, căci cine n'ar voi să aibă produse cât de multe și cât de bune, cu mijlocele cele mai mici? Așa este, dar pînă acuma nu putem susține, că la noi se cruță puterea de producție a pămîntului. Ei bine, în acest caz *agricultura este nerațională*.

Afară de asta foarte mulți cultivatori, mai cu samă cei mici, folosesc greșit ogorul lor: nici nu păstrează condițiunea de mai sus, nici nu dobîndesc cantitatea cea mai mare de produse și deci venitul cel mai mare.

Așa se face, că noi vorbim, atât de des și cu drept cuvînt, de agricultură nerațională sau rău chibzuită?

* * *

M'am abătut ast-fel puțin de la subiect, tocmai în scopul de a spune, că unul din mijlocele de a înlătura agricultura nerațională este și aci tot învățătura, răspîndirea cărților de agricultură printre cultivatorii de totă mîna.

Din acest punct de vedere salutăm cu deosebită bucurie cartea d-lui Maior. Această carte este numai partea I (*Agrologia sau agricultura generală*) din opul, ce autorul și-a pus în gând a scrie. Intr'adever d-sa făgăduiesce, în precuvîntare, că va publica încă trei volume.

În aşteptarea celor-alte volume, să ne ocupăm puțin de partea întâi: ea cuprinde 516 pagini, format octav mare și 250 figuri în text. Agrologia d-lui Maior este ast-fel cea mai completă și mai mare carte de agricultură, din câte s'au scris pînă acum. (1)

Cuprinsul ei este împărțit în următoarele 12 capitole: 1) planetele și viața lor, 2) despre pămînt, 3) situația și clima, 4) îmbunătățirile agricole, 5) cultura pămîntului, 6) îngrășarea lui, 7) semănatul, 8) întreținerea culturilor, 9) recolta produselor, 10) treeratul și curățitul lor, 11) păstrarea lor și 12) mijlocele de transport.

În primul capitol se face pe scurt anatomia, organografia și fiziologia plantelor, iar al doilea tracteză mai pe larg despre pămînt: origina și formațiunea terenurilor arabile, proprietățile fizice ale pămîntului și diferitele feluri de teren.

În capitolul al treilea se vorbește de situație și climă (în deosebi despre clima țării noastre), apoi despre atmosferă și apă, ca factori în vegetația plantelor.

Capitolele următoare conțin toate cunoștințele relative la munca pămîntului (punerea lui în cultură, îmbunătățirea și îngrășarea lui, etc., la întreținerea culturilor, recoltă, păstrarea și transportul produselor.

O simplă înșirare a tuturor cestiunilor tratate de autor ne-ar duce prea departe: de aceea mă mulțumesc a spune că cartea este completă.

Tiparul este foarte bun, iar figurile, cari împodobesc textul, sînt foarte bine executate; rar se vede la noi o carte cu figuri atât de curate.

Opul d-lui Maior este încuviințat de Ministerul agriculturii și întocmit de autor «pentru usul școlilor de agricultură, pentru învățămîntul particular și ca carte de consultat pentru agricultori, etc.»

În deosebi cartea e de mare preț pentru preoți, învățători și instructori, care au a predă noțiunile de agricultură.

«Agrologia» e scrisă în o limbă ușoră, așa că va pute fi folosită chiar de către agricultorii practici, care n'au învățat agricultura în școlă.

Cartea d-lui Maior mai trebuie luată și din alt punct de vedere: ea înfățișează la un loc o muncă serioasă și înainte de toate desinteresată, căci dacă în alte științe cărțile de învățatură pot aduce venit scriitorilor lor, în agricultură, din nenorocire, o asemenea întreprindere poate sfîrși cu pierdere bănească. De aceea d-lui Maior se cuvine nu numai lauda noastră că a înzestrat literatura cu o carte atât de bună, ci și totă *încurajarea puțin-cioasă*.

Țin să notez aci că Agrologia d-lui Maior a fost foarte bine primită în Transilvania, unde diferitele așezăminte culturale românesce au cumpărat un mare număr de exemplare. N'ar fi măgulitor ca noi, țară eminentă agricolă, să rămănem în acesta privință, înapoia fraților noștri de peste munți!

(1) Cei care au scris primele cărți didactice de agricultură sînt d-nii P. S. Aurelian, S. Moga, P. S. Radianu și alții.

Agrologia costă 7 lei, pentru învățătorii, preoții și agricultorii mici 6 lei, un preț mult mai ieftin, de cum se vînd cărțile în alte părți.

Felicităm pe d-l Maior și-i dorim isbîndă deplină în continuarea operei sale.

N. O. Popovici-Lupa.

ADRESE CĂTRE REDACȚIE

Vedînd scopul frumos ce-l urmărește comitetul acestei reviste de a contribui la cultivarea minții și inimii, mai ales a țaranului, și fiind convins de necesitatea de a se lucra cât mai mult în această direcție, nu pot face alt-fel de cât a primi cu deosebită mulțumire onoarea ce-mi faceți, propunîndu-mi a fi și eu printre colaboratorii acestei reviste.

I. Panaiteșcu

Profesor de istorie la Liceul Mihail Vitózul.

*

Mă simt măgulit că v'ați adresat și la mine în chestia colaborării la «Albina» și vă făgăduesc că, după puterile mele și timpul de care dispun, voi aduce și eu neînsemnatul meu obol.

C. Calmuschi

Profesor la Liceul din Ploescl.

*

Felicitându-vă pentru frumoasa d-vóstră întreprindere, mă grăbesc a vă răspunde că vă dau cu plăcere modestul meu concurs.

Radu D. Rosetti.

*

Revista imi place foarte mult și a făcut o bună impresie; de aceea mă voi și strădui să o popularizez între învățătorii și țaranii noștri.

Dr. Petru Șpan

Profesor în Sibiu.

*

Urez din suflet viață lungă «Albinei».

Const. Popescu

Învățător Com. Glâmbocel (Muscel).

INFORMAȚIUNI

Sosindu-ne pînă acum puține răspunsuri la întrebările puse în No. 12-13, amânăm publicarea lor pentru No. 18.

*

În No. viitor vom începe publicarea cunoscutului «Necrolog al lui Ștefan cel Mare», una din cele mai frumoase lucrări ale trecutului nostru literar.

*

Mai mulți cititori din comunele rurale ne rógă să dăm în revistă o dare de sémă de tóte întimplările din cursul săptămînii. Pentru a satisface cererea d-lor, în locul obicînuitei «Cronci politice» lunare vom publica repertoriul faptelor importante de la noi și din străinătate sub titlul «Intimplările săptămînii».